

ОДОБРИЛ: /П/

СТЕФКО БУРДЖИЕВ

Областен управител на област Русе

ПРОТОКОЛ № 1/02.04.2015 г.

от проведено заседание на Постоянната секторна комисия в областта на туризма и
околната среда
02.04.2015 г. – Зала 1

Заседанието на Постоянната секторна комисия в областта на туризма и околната среда започна в 10.00 часа при наличие на кворум - 23 от 30 членове на комисията или техни заместници. Отсъстваха представители на: Община Ветово, Община Сливо поле, Община Ценово, Регионална дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението”, Регионален съвет на КНСБ – Русе, WWF България, СРС на КТ „Подкрепа”.

Г-н Станимир Станчев заместник областен управител и председател на Комисията откри заседанието.

Той информира, че заседанието е свикано с писмо с изх. № 37-00-6/20.03.2015 г., след което изчете предварително изпратения на присъстващите **дневен ред**:

1. Състояние на крайбрежната зона на град Русе - перспективи за преустройството ѝ. Запознаване с предстоящи проекти.

Докладва: *инж. Димитър Наков зам.-кмет на Община Русе.*

2. Проекти на ИАППД за опазване водите на река Дунав от замърсяване от корабоплавателна дейност в общия българо-румънски участък

Докладва: *Виолета Василева - представител на Изпълнителна агенция за проучване и поддържане на р. Дунав.*

3. Проектът „Дунавският Лимес в Североизточна България”

Докладват: *доц. д-р Николай Ненов.*

4. Създаване на интегриран туристически продукт в Община Иваново – възможности и предизвикателства

Докладчик: *Иван Иванов – служител в Туристически информационен център в Община Иваново*

5. Община Две могили представя традиционните фестивали „Жива вода” в с. Каран Върбовка и „Събор на хърцоите” в с. Кацелово.

Докладчик: *Иваничка Янкова, ст. специалист УТ, Община Две могили*

6. Отчет за дейността на Постоянната секторна комисия в областта на туризма и околната среда през 2014 г. и приемане на Индикативна годишна работна програма за 2015 г.

Докладва: *Елица Петкова – секретар на Комисията*

7. Разни

Предложения за допълнения и промени не постъпиха и дневният ред беше приет единодушно.

По т. 1 *„Състояние на крайбрежната зона на град Русе - перспективи за преустройството ѝ. Запознаване с предстоящи проекти”*, поради служебни ангажименти и отсъствието на г-н Димитър Наков, г-н Станчев даде думата на **арх. Валентин Вичев, гл. експерт в Община Русе.**

Арх. Вичев представи на кратко два проекта за устройството на крайбрежната зона, които са част от Интегриран план за възстановяване и градско развитие. В частта за подробен устройствен план, проектите са разработени и готови. Те са групирани в две части. Проектът за Източната част, която е от ул. „Мостова” до Зимовника е с наименование „Крайбрежна паркова рекреационна зона на гр. Русе”, а проектът за Западната част, която е условно от Речна гара до ул. „Мостова” е с наименование „Крайбрежна паркова традиционна зона на гр. Русе”.

Една от целите на устройствения план е преустройство и реконструкция на Придунавски булевард за да стане по-достъпна средата на крайбрежието. Предвижда се ново трасе, което цели подобряване на връзката на Придунавски булевард между Речна гара, като се избегне стръмната част, която възпрепятства нормалното функциониране на транспорта. Предвижда се ново комуникационно решение при ул. „Райко Даскалов”, ул. „Фердинанд” и южно от х-л „Рига” чрез изграждане на ново кръгово кръстовище.

В Зона Изток се предвижда изграждане на малки и семейни хотели, зони за жилищно обитаване, атракциони, казино, летен театър и др. Тази част ще бъде свързана с Парка на младежта посредством изграждане на пешеходни пасарелки.

На въпроси от журналисти **арх. Вичев** обясни, че това е териториално устройствената част на проекта, която се разработва от няколко години и практически е завършена. Тя е сериозна база за развитието на следващите етапи от проектите.

Г-н Станчев благодари на арх. Вичев и даде думата по т. 2 от дневния ред „Проекти на ИАППД за опазване водите на река Дунав от замърсяване от корабоплавателна дейност в общия българо-румънски участък” на г-жа Виолета Василева представител на Изпълнителна агенция за проучване и поддържане на р. Дунав.

Г-жа Василева представи на кратко дейността на Изпълнителна агенция за проучване и поддържане на р. Дунав и работата на агенцията по реализацията на два проекта с насоченост в областта на опазване на водите на р. Дунав („Danube water Integrated management” по Програма за трансгранично сътрудничество „Румъния – България 2007-2013 г.” и проект „CO-WANDA” по Оперативна програма за транснационално сътрудничество Югоизточна Европа). *(Приложение по e-mail)*

Поради служебни ангажименти на Председателя на Комисията г-н Станчев, председателството на заседанието беше поето от заместник – председателя **г-жа Пенка Попова.**

Г-жа Попова даде думата по т. 3 от дневния ред *„Проектът „Дунавският Лимес в Североизточна България”* на доц. д-р **Николай Ненов**, директор на **Регионален исторически музей – Русе. (Приложение по e-mail)**

Доц. Ненов информира, че благодарение на Американския научен център в България и подкрепата на Фондация „Америка за България” проектът е реализиран в периода 2013- 2014 г. Проектът е приключил като финансови взаимоотношения и срок на изпълнение, но всъщност е активен, тъй като предвиденото в него има дългосрочна перспектива. Той благодари за съдействието на Областна администрация – Русе и Община Русе при организацията през 2012 г. на Международния световен конгрес по римска археология, за първи път в България и то в гр. Русе. Благодарение на него темата за Лимеса е станала популярна.

Проектът „Дунавският Лимес в Североизточна България” се разпростира от Свищов до Тутракан. За него има разработени поредица от картички, водач и игра. На всички обекти от проекта има поставени нови информационни табели, а до някои от тях и указателни. В Сексагинта Приста има поставени и интерактивни дисплеи, които са част от игра, за която има разработена и дигитална. Игрите се провеждат за втора година и са част от устойчивостта на проекта. Изработени са картички с рецепти от старата местна кухня от региона на Русе и римски рецепти. Важна част от проекта е двуезичния водач, който също съдържа рецепти, местата за забавление, музеите, сакралните места от региона и др. Изработен е и 15 мин. филм с възстановки, който се прожектира в Сексагинта Приста.

Доц. Ненов подчерта, че въпреки, че проектът е приключил, той има нужда от подкрепата на всички общини от областта, за осигуряване на достъп до обектите и др. дейности.

Г-жа Попова благодари на доц. Ненов и даде думата на **г-н Иван Иванов**, служител в **Туристически информационен център в Община Иваново** да представи информацията по т. 4 *„Създаване на интегриран туристически продукт в Община Иваново – възможности и предизвикателства”*. (Приложение по e-mail)

Г-н Иванов представи някои статистически данни във връзка с развитието на сектор туризъм. Националният статистически институт е отчетел спад от 14.6% в броя на туристите през 2014 г. в пиковия за летния сезон месец - август. Конфликтът между Русия и Украйна се е отразил на посетителите от Украйна, които също са намалели с 10% от началото на годината. Същевременно се отчита сериозен ръст на посещенията от страни като Австрия, Израел и Турция, а това, според експертите в бранша, е изключително тревожно от гледна точка на факта, че се измества фокуса от пазарите осигуряващи устойчивост на туристическия бизнес у нас. От друга страна, нарастващият интерес и на българските, и на чуждестранните туристи към културния туризъм – един от най- интересните и печеливши видове туризъм и у нас, може да даде нов тласък в развитието на сектора.

Все по-голяма част от туристите губят интерес към „All inclusive” пакетите и вместо това предпочитат местна храна и развлечения, свързани с начина на живот на местните хора. За малките населени места в общините, пригодни да развиват

туристически продукт, тази нова тенденция предлага готов пазар от заинтересовани посетители. За първи път в историята, селските общности могат да се развиват успешно въз основа на своята идентичност.

Един от най-важните туристически ресурси за община Иваново е нейното географско положение. Територията е типично селска в непосредствена близост до гр. Русе. Тя заема площ от 495 454 дка - над 17 % от област Русе. През територията на общината преминават важни европейски коридори, които осигуряват връзката на централна и източна Европа с Черноморието и Азия.

Природните ресурси на община Иваново са едни от най-важните фактори. Въпреки, че общината се намира в Дунавската равнина в нея има местности с висока пейзажна атрактивност, които я правят уникална за развитието на алтернативни форми на туризъм. Речната мрежа е сравнително гъста. Много често именно водите са основната причина за превръщане на дадена територия в туристическа дестинация. Реките Бели, Мали, Черни и Русенски Лом имат ограничено стопанско използване, поради особеностите на климата и карстовата основа., а това, че текат в каньонови долини е образувало неповторима гледка.

Флората и фауната също са важен туристически ресурс. Все още съхранената природна среда в Защитените зони: „о. Батин” – на територията на общините Русе и Иваново; „Ломовете” – на територията на общините Иваново и Русе; „Рибарници Мечка” – на територията на общините Иваново и Борово; „Ломовете” (BG0002025) – на територията на общините Иваново и Русе, „Вековна церова гора” – с. Церовец и Природен парк „Русенски лом” създават хабитат за редица редки и защитени видове, много от които са в Червената книга на страната. В Природния парк са наблюдавани 192 вида птици, като 172 от тях са редки или защитени, а 110 от тези видове обитават скалите. От 67 вида бозайници, 30 са защитени. Могат да се наблюдават няколко семейства диви котки, прилепи, сърни, елени, диви свине, вълци, чакали и др. Водоемите също са хабитат за много земноводни и влечуги.

Пещерите в с. Табачка създават хабитат за множество прилепи. В пещерите „Водна”, „Тъмна”, „Драганка” от съществуващите 35 вида в света, тук се срещат 19. Не липсват и природни забележителности: внушителна и спираща дъха е природната забележителност „Бялата стена”, намираща се на около 2 км от село Сваленик; природният феномен „Декилиташ” (побит камък) на територията на с. Мечка, който датира още от мезозойската ера; старото пристанище при с. Пиргово, със стара кевова стена, която може да се ползва за изграждане на яхтено пристанище. Крайбрежната ивица, на територията на общината, предлага възможности за разнообразен активен отдих – разходка с лодка, гребане, риболов, плаж, водни спортове и др.

Мекият климат, плодородната земя и удобните места за заселване в долината на Русенски Лом открай време са привличали вниманието на човека. На това се дължи и голямото струпване на селища и култови центрове от различни епохи в нея. Богатото културно-историческо наследство прави общината привлекателна за хора с разнородни интереси. Недвижимите паметници на културата на нейна територия са повече от 200 на брой, като Скалните църкви край с. Иваново и средновековната крепост Червен са най-важните от тях. Не са малко и историческите паметници, като най-важният от тях е

този на загиналите руски войни за освобождението на България през Руско-турската война (1877-1878 г.) край с. Мечка, който е идентичен с този на връх Шипка. От изключително значение е и паметникът на княз Сергей Максимилианович Романовски, херцог Лайхтенберг, който е първият в историята, член на руското императорско семейство, убит по време на война.

Не са без значение и църквите в общината, сред които особен интерес представлява късно средновековна църква „Св. Троица” в с. Красен. Построена в средата на XVII в., църквата е най-старият, изцяло запазен селищен православен храм в Русенско. Тя е полукопана, като външното лице на стените и е покрито с надписи-графити, свързани със събития от живота на селото. Сред надписите се чете името на Никола Поплазаров, известен с направения от него през 1811 г. препис на „История славянобългарска” от Паисий Хилендарски. Не по-малко интересна е и църквата „Успение Пресветия Богородици” в с. Табачка. Църквите в останалите селища са паметници на културата от местно значение, а храмовете празници са сборовете на селата. Развиващи активна дейност, във всяко от селата, общинските читалища също са неоеценен ресурс. Чрез работещите клубове по интереси и самодейни състави: певчески групи за автентичен фолклор и стари градски песни; младежки танцови състави; коледарски групи; „лазарки”; състави за художествено слово, те са не само фактор за опазване на традициите, но и създават туристически атракции свързани с местния бит и култура, включително и местни ястия. Ежегодно се възпроизвеждат традиционните местни празници и обичаи. Без съмнение, най-атрактивен сред тях е старинният ритуал, изпълняван в село Кошов, наречен „Джамал” и е включен в списъка на живите човешки съкровища на ЮНЕСКО.

Интересна музейна сбирка има в Щръклево - „Светлоструй”. Сградата в която е издаван вестникът, строена през 1914г., е едно от първите основни училища след Освобождението. До неотдавна там се помещаваше и музейна сбирка „Сетлоструй”, която беше закрыта, поради нужда от ремонт. В настоящия момент сградата е ремонтирана и годна отново да приема посетители. Тук е мястото да споменем и Детският фолклорен фестивал „Родна сила”, който също се провежда в с. Щръклево. Музейни сбирки има в Сваленик, Иваново и Тръстеник, а етнографска изложба в читалището на с. Червен.

Празниците също подпомагат развитието на туризма в общината. Един от тях е „Децата на Поломието – празник под манастира”, който се провежда ежегодно в подножието на скалния манастир. Изложенията с дегустация на вино от местни производители винаги съпътстват празниците. Местните производства и занаяти се представят традиционно и на Празника на Община Иваново, наречен „От Поломието до Дунав заедно”, честван на брега на р. Дунав в селищно образувание Стълпище, при село Мечка.

Виненият туризъм вече е направил първите си стъпки. Чрез пускането в експлоатация, още през 2008 г. „Винарска изба Райнов и синове” в село Нисово, а наскоро и изграденият винарски комплекс „Седем поколения” променят напълно облика на областта и предизвиква интереса не само на местни, но и на чуждестранни ценители на виното и красивата природа. Наличието на специализирана материално-

техническа база прави възможно пристигането и пребиваването на туристи. На територията на община Иваново са регистрирани 16 места за настаняване с капацитет 198 легла. Базата е нискокатегорийна. С най-голям капацитет за посрещане на туристи разполагат селата

Нисово, Божичен и Кошов, където има и хотели с категория две и три звезди. В повечето от селата има заведения за хранене.

Общината разполага и с туристически информационен център, разположен в административната сграда в центъра на с. Иваново, който предоставя актуална информация за туристическите обекти и услуги в региона.

През 2014г., потокът от туристи се е състоял преобладаващо от млади хора от над 20 страни. Центърът е посещаван предимно от малки групи, средно от по 4 души. Интересът на голяма част от туристите е предизвикан главно от скалните църкви, като един от обектите е под егидата на ЮНЕСКО. В същото време, наблюдава се и очертаващата се тенденция дестинацията все повече да се асоциира с Природния парк и удобствата за алтернативен туризъм.

Основният дял от посетителите в община Иваново с цел туризъм е бил от България. Сред чужденците най-голям е процентът на тези от Германия и Великобритания, следвани от Русия, Полша и Холандия, а Румъния е едва на 7-мо място.

В контекста на концепцията за туристическо райониране на България, разработена по поръчка на МИЕ, във връзка с изпълнението на промените в закона за туризма от 26.03.2013г., община Иваново попада в район Дунав - Русе. Предложената в нея визия за основна специализация на региона е развитието на културен и круизен туризъм. Предложенията за разширена специализация включват културно-познавателен, речен круизен, приключенски и екотуризъм, градски развлекателен и шопинг туризъм, винен и кулинарен, религиозен и поклонически туризъм. Към настоящия момент ресурсите на община Иваново не се експлоатират по най-рационалния начин. Една от причините за това се корени в собствеността. Общината от своя страна не е стопанин на обектите. Затруднената комуникация между институциите, води до липса на съгласувани действия за развитие на сектора.

Цялостният процес на създаване на интегриран туристически продукт и успешното му популяризиране е обвързан с дейности като проучвания, анализи, инвентаризация на културните ценности; местни политики и оперативни програми за действие; подобряване на имиджа; разработка на иновативни културни продукти и т.н. Във връзка с изпълнение стратегията на община Иваново за развитие на туризма тези дейности са включени в плана ѝ за действие. В краткосрочен план следва да се заложи на създаване на продукт на базата на културния туризъм и постепенно той да бъде разнообразен, използвайки ресурсите за еко и селски туризъм. Това следва да бъде продуктът, който ще се рекламира на всички целеви пазари. За създаване на атрактивен за туристите продукт, община Иваново си поставя за цел да работи в три основни направления:

- Първо направление – Скални манастири и крепостта Червен
- Второ направление – Руски паметници

- Трето направление – приключенски туризъм

Планът за действие, като част от Стратегията на община Иваново за развитие на туризма, предвижда редица мерки за стимулиране развитието на туристическите дейности на нейна територия, чието осъществяване следва да доведе до формирането на интегриран туристически продукт, който да бъде представен на пазара.

Г-жа Попова благодари на г-н Иванов и даде думата за въпроси и коментари.

Доц. Ненов постави два въпроси: един свързан с наличието на печат част от 100-те туристически обекта, за който РИМ – Русе нямат информация и въпрос свързан с издаването на разходно оправдателен документ за ползването на тоалетните от туристите.

Г-н Иванов пое ангажимент да провери и да изясни случаите допълнително с г-н Ненов.

Г-жа Попова предложи съдействието на Областна администрация за организирането на работна среща и изясняване на въпроса свързан с предоставянето на печати от Българския туристически съюз за 100-те туристически обекта.

По т. 5 от дневния ред **„Община Две могили представя традиционните фестивали „Жива вода” в с. Каран Върбовка и „Събор на хърцоите” в с. Кацелово”** г-жа Попова даде думата на **г-жа Иваничка Янкова, ст. специалист в Община Две могили. (Приложение по e-mail)**

Г-жа Янкова информира, че едно от най ярките събития в културния календар на община Две могили е фолклорният фестивал „ЖИВА ВОДА”. Той се провежда всяка година през месец юни в местността „АЯЗМОТО” край с. Каран Върбовка до манастира с лековит извор „Света Марина”. От 2011 г. поради големия интерес стартира Младежки фолклорен фестивал, в който право на участие имат деца и младежи до 35 г.

Първото издание на фестивала беше през 2010 г. Организаторите са Община Две могили и Народно читалище „Развитие 1908 г.” – с. Каран Върбовка. Фестивалът има конкурсен характер, като бюджета му е осигурен от Община Две могили, и има утвърден регламент. Целите на фестивала са да съхранява и популяризира уникалността на българския фолклор. Да стимулира интереса и любовта на поколенията към българското народно творчество. Да подтиква към издирване, съхраняване и разпространение на автентични песни, приказки, разкази, гатанки с поучително съдържание. Да подтиква към издирване, съхраняване и разпространение на специфични народни обичаи и танци. Да подтиква към създаване и популяризиране на нови авторски творби на фолклорна основа със съдържание, от които поколенията да черпят мъдрост и поука. Да насърчава и стимулира участието на творчески колективи и изпълнители. Да се утвърди като значимо събитие в културния календар на Община Две могили и в национален мащаб. Фестивалът се провежда в рамките на два дена, като единият ден е посветен на представяне на детските и младежки колективи (на възраст до 35 години). Идеята е тази година фестивалът да стане международен. За целта ще бъдат поканени колективи от Румъния. В културния календар на Министерството на културата за 2015 год. фестивалът е вписан за 20 и 21 юни 2015г.

Под мотото „**Песен от сърце извира, стъпка от душа се ражда**” в с. Кацелово от 2010 г. година до сега ежегодно се провежда друг събор – „Събор на хърцоите”. Организатори са Община Две могили и местното читалище „Н. Й. Вапцаров 1902”. Той цели хърцоите по нашите земи да се открият, опознаят и положат усилия всичко хърцойско – фолклор, бит, култура да бъде съхранено, популяризирано и предавано на идните поколения.

Хърцоите са слънцепоклонниците, последователи на бог Хърс (*богът на слънцето*). Най-популярен сред изследователите, възприемащ хърцоите като последователи на бога на слънцето Хърс е ревностният изследовател на тази етническа група, роденият в хърцойското село Бъзовец - преподавателят във Великотърновския университет проф. д.ф.н. Анчо Калоянов. През 2013г. Русенският музей издава уникален сборник с коледни песни. Книгата се нарича „Хърцои, том първи – Коледни песни“ и е посветена на 70-годишнината от рождението на проф. Калоянов.

Единственият по рода си форум традиционно се провежда по времето около Голяма Богородица, която е патрон на местната църква. Присъстващите имат възможност да видят на живо автентичните пицималени и кърлянчени носии, някои от които са на над 150 години. До 2014 г. той има конкурсен характер.

В културния календар на Министерството на културата и на Общината за 2015г., съборът е вписан на 09.08.2015 г.

Г-жа Попова благодари на г-жа Янкова и информира, че ако Община Две могили се обърне към областния управител за съдействие, администрацията може да разпространи информация за фестивалите за да се популяризират.

Арх. Пламен Маринов взе думата и информира присъстващите за идеята за изграждане на веломаршрут от Басарбовския манастир до пещерата Орлова чука, която със съдействието на областния управител набира сили. Също така той предложи да се търсят средства по трансгранично сътрудничество за изграждане на яхтено пристанище на пристанището на Пиргово, където има терен и възможност. Арх. Маринов сподели, че е имало и запитване от туристи за ползване на терен за каравани в района на Червен и община Иваново. Той обясни, че има и интерес към развиване на кану-каяк в района, но поради паднали дървета и др. препятствия това не е възможно.

Г-жа Попова добави, че за велоалеята се работи усилено и има създадена работна група.

Г-жа Емилия Петкова, представител на ДПП „Русенски Лом” напомни, че голяма част от територията на общините Иваново и Две могили са част от Натура и това трябва да се взема под внимание при осъществяване на различните туристически инициативи.

По т. 6 от дневния ред **Секретарят на Комисията**, г-жа Елица Петкова представи кратък *Отчет за дейността на Постоянната секторна комисия в областта на туризма и околната среда през 2014 г. и проект на Индикативна годишна работна програма за 2015 г.*

Г-жа Попова благодари за представената информация подложи на гласуване следните предложения за решения:

1. „Постоянната секторна комисия в областта на туризма и околната среда приема представения Отчет за дейността през 2014 г.”
2. „Постоянната секторна комисия в областта на туризма и околната среда приема представената Индикативна годишна работна програма за 2015 г. без забележки”
3. „С оглед необходимостта от актуализация на поименния състав на Постоянната секторна комисия в областта на туризма и околната, институциите и организациите включени в състава на комисията е необходимо в срок до 30.04.2015 г. да потвърдят своят представител в Комисията или излъчат нов.”
Срок: **30.04.2015 г.**

Отговорник: **членовете на Комисията**

Решенията бяха приети единодушно.

В края на заседанието **г-жа Попова** даде думата за коментари, предложения и мнения.

Г-н Михаил Михов, представител на „Вело – Русе” информира, че е изпратено искане до областния управител за включване в състава на Постоянната секторна комисия в областта на туризма и околната среда.

Секретарят на Комисията поясни, че след събиране на необходимата информация за актуализация поименния състав на комисията ще бъде издадена заповед на областния управител, в която ще бъдат отразени получените искания за включване на нови членове.

Г-жа Емилия Петкова използва възможността да покани от името на ПП „Русенски Лом” членовете на комисията на изложба на тема „Гората” в МОЛ Русе, като награждаването на участниците в нея ще бъде на 19.04.2015 г.

С това беше изчерпан дневния ред и **г-жа Попова** благодари на присъстващите и закри заседанието.

СТАНИМИР СТАНЧЕВ /П/

*Председател на Постоянната секторна комисия
в областта на туризма и околната среда*